

Záhradkárské okienko

Pomológia okrajových odrôd: *Jablko Harbertova reneta:*

Pochádza z Nemecka, kde bola objavená ako semenáč v roku 1828. Má dobrú, osviežujúcu chuť. Hodí sa k priamemu konzumu, ale najmä na kuchynské spracovanie a sušenie. Je mrazuvzdorná, vyžaduje ťažšie vápenaté pôdy a znáša aj vyššie polohy. Plody sú náchylné na hnitie a praskanie, slabo korenistej, dobrej chuti. Plody sú veľké, široko a tupo kužeľovité, mierne rebrovité. Dužina je žltkastá, mierne aromatická, sladkokokyslej, korenistej dobrej chuti. Šupka je hladká, pololesklá, citrónovožltá, asi zo štvrtiny krytá červeným pruhovaním. Zberá sa koncom septembra, konzumnú zrelosť dosahuje v novembri, vydrží do februára.

Múčnatka je v našich záhradách jedným z najčastejších ochorení a dá sa veľmi jednoducho rozpoznať. Vyzerá totiž presne tak ako hovorí jej názov. Vytvára biely alebo sivý práškový povlak na listoch, stonkách i na samotných plodoch. Vyskytuje sa na rôznych poľných a ovocných drevinách, viniči, zelenine a na rôznych okrasných rastlinách, predovšetkým na tých, ktoré trpia nedostatkom svetla, sú umiestnené na málo vzdušných miestach alebo sú výdatne hnojené dusíkom. S ochranou začíname hneď pri prvých príznakoch.

Múčnatka je plesňové ochorenie spôsobené odrodami húb, ktoré patria do radu Erysiphales. Dará sa im v teplom a vlhkom prostredí, prezimujú v pôde. Pleseň vytvára spóry, ktoré sa šíria vetrom, hmyzom a odtokom vody – tak sa prenáša na okolité rastliny. Okrem chemických prípravkov určených na boj proti múčnatke a niektorým ďalším plesňovým ochoreniam rastlín môžete vyskúšať aj prírodné prípravky.

Michaela Mojžišová

Infocentrum mesta

Banská Štiavnica. Otvorené:

Po-Ne: 9:00 – 17:00
Kontakt: 045/6949653,
ic@banskastiavnica.sk

IC BŠ

Uloženie prvých pamätných kameňov „zmiznutých susedov“ v Banskej Štiavnici

Vo svojom článku „Pamätník holocaustu v B.Štiavnici“, uverejnenom v Štiavnických novinách 16.10.1997, som upozorňoval na sústavnú devastáciu miestneho židovského cintorína.

Priloženými fotografiami pováňaných a polámaných náhrobkov som to dokumentoval. Nabádal som vedenie mesta, ako aj jeho občanov, aby boli k tejto jedinej miestnej pamiatke na „zmiznutých susedov“ ohľadupľnejší. Aby zachovávali k nej väčšiu úctu. Iná pamiatka na vyše 400 občanov židovského pôvodu totiž v tej dobe v Banskej Štiavnici nebola. Okrem iného som v článku konštatoval, že „je veľmi smutné, že sa tak deje v meste, ktoré bolo oprávnené, vďaka bohatej kultúrnej histórii a dokladom o výnimočnom technickom pokroku, zapísané do zoznamu svetových kultúrnych pamiatok UNESCO“.

Článok mal pokračovanie v iniciatíve zo strany vtedajšieho primátora. Pán primátor vyjadril ľútosť nad pokračujúcou devastáciou židovského cintorína, prejavil ústretovosť, snahu zvýšiť bezpečnosť židovského cintorína hliadkami miestnej polície. Spoločne s pani Čutekovou a Ing. Ladislavom Welwardom, CSc. sme mu predložili konkrétny návrh osadiť pamätník miestnym obeť holocaustu. Jeho cena bola prípadným zhotoviteľom, akademickým sochárom Antonom Čutekom, odhadnutá na 12.000,-Kčs. Návrh sa nezrealizoval, lebo magistrát také finančné prostriedky vtedy nemal. Ani takéto ani žiadny iný podobný návrh na verejne dostupnom priestranstve v B. Štiavnici do 4. júna 2021 realizovaný nebol. 4. júna 2021 boli z iniciatívy Paed-Dr. Beaty Rückschloss Nemcovej

Pamätné kamene: R. Barokovej a A. Baroka FOTO ARCHÍV AUTORA

a Občianskeho združenia Omnis terra v B. Štiavnici položené prvé pamätné kamene „zmiznutých susedov“. Akcia bola pripravovaná niekoľko mesiacov, kvôli pandemickým obmedzeniam bola viackrát odložená. Napriek všetkým objektívnym prekážkam bolo slávnostné položenie pamätných kameňov pripravené veľmi dôkladne, dôstojne a príkladne.

Na pietnej akcii sa mal pôvodne zúčastniť aj pôvodca pamätných kameňov „zmiznutých susedov“, tzv Stolpersteinov, pán Gunter Demnig z Kolína n/R. (Nemecko). Kvôli pandemickým opatreniam osobne prísť nemohol, tak organizátori zabezpečili videozáznam jeho príhovoru. Spoločne s p. Andrejom Čiernym z OZ antikomplex.sk. vysvetlili prítomným, aký je symbolický význam tejto formy obnovovania pamäte. Čo sú dôvody, že aj dnes, 76 rokov po ukončení 2. sv. vojny, sú tieto pamätné kamene ďalej osadzované. Kto sú vlastne tí „zmiznutí susedia?“ Aké údaje sú jednotne, vo všetkých štátoch Európy, na kameňoch uvádzané? Uviedli, že do súčasnosti bolo vo väčšine štátov Európy osadených do 90.000 pamätných kameňov. Na Slovensku kamene Stolpersteine prvýkrát osadili v roku 2012 v Brezne a v Banskej Bystrici. V súčasnosti je ich približne 250 na desiatkach miest.

Dva pamätné kamene, pripomínajúce zavraždenie Reginy Barokovej a jej syna Andreja Baroka v tábore smrti Sobibore (Poľsko) boli položené pred domom, v ktorom pred

vojnu bývali, na Nám. sv. Trojice. Stručný príbeh rodiny Barokovcov rozpovedal právnik Reginy a prasnovec Andreja Ing. Pavol Gemeiner, PhD.

Ďalšia dvojica pamätných kameňov bola nainštalovaná pred domom rodiny Welwardovej, na Kammerhofskej ulici. Sú pamiatkou na MUDr. Rudolfa Welwarda, miestneho lekára a jeho manželky Melánie. Ich rodinné príbehy priblížili právnik Andrej Vikartovský a syn doc. Ing. Ladislav Welward, CSc. Všetky štyri pamätné kamene osadil pán Mgr. Michal Hrčka z Obnova.eu. Na oboch miestach uloženia pamätných kameňov boli umiestnené panely so stručnou históriou každej z rodín. Panely boli vyhotovené veľmi kvalitne, obsahovo aj graficky. Fotografickú dokumentáciu celej akcie zabezpečil p. Lubomír Lužina.

Touto cestou by som rád poďakoval mestu Banská Štiavnica za to, že pietna akcia sa mohla uskutočniť dôstojne, bez akýchkoľvek rušivých momentov. Tiež vďaka patrí miestnym priateľom a známym za to, že prišli aj v dobe sprísnených pandemických opatrení vyjadriť obom rodinám solidaritosť.

Mimoriadne poďakovanie patrí pani PaedDr. Beate Rückschloss Nemcovej a Občianskemu združeniu Omnia terra, vďaka ktorým boli prvé pamätné kamene položené a historická pamäť na spoluobčanov židovského pôvodu v B. Štiavnici obnovená.

Peter Gemeiner